

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

SL

Govor

Luxembourg, 8. oktobra 2019

Govor Klause-Heinerja Lehneja, predsednika Evropskega računskega sodišča

**Predstavitev letnega poročila Evropskega računskega sodišča za leto 2018 Odboru
Evropskega parlamenta za proračunski nadzor**

Bruselj, 8. oktobra 2019

Velja govorjena
beseda.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Spoštovana gospa predsednica,

ugledni člani Odbora za proračunski nadzor,

spoštovani komisar Oettinger,

predstavniki predsedstva Sveta,

gospe in gospodje,

hvala, da ste si to dopoldne vzeli čas za Evropsko računsko sodišče, čeprav imate veliko dela z zaslišanji novih komisarjev.

Ker nekaterih med vami še nisem spoznal, naj se vam predstavim: sem Klaus-Heiner Lehne. Od oktobra 2016 sem predsednik Evropskega računskega sodišča, ravno prejšnji teden pa me je doletela čast, da sem bil na ta položaj ponovno izvoljen za naslednja tri leta. Tu zastopam 28 članov Sodišča, ki so v različnih vlogah prispevali k našim skupnim prizadevanjem. Kolegij članov si vas želi čim prej osebno spoznati, vas, gospa predsednica, pa tudi sprejeti v prostorih Sodišča v Luxembourggu, takoj ko bomo lahko našli ustrezen datum.

Danes bi vam rad predstavil stanje finančnega poslovanja EU. Sodišče v svojem letnem poročilu, zlasti s svojo izjavo o zanesljivosti ocenjuje, ali so bila sredstva, ki ste jih predstavniki Parlamenta lani dali v proračun, porabljena zakonito, pravilno in seveda uspešno. Podobno kot zdravnik, ki izvaja letni pregled, Sodišče ugotavlja, kateri deli telesa dobro delujejo in kateri so lahko problematični ter kakšni so globlji vzroki za morebitne probleme.

Revizijske ekipe Sodišča, ki jih vodijo moj kolega Lazaros Lazarou in drugi člani, pristojni za posamezna poglavja, so temeljito preučili zaključni račun, ter prihodke in odhodke vseh delov proračuna EU za leto 2018. Sodišče je o svojih ugotovitvah odkrito in intenzivno razpravljalo s Komisijo in po potrebi z upravami držav članic, ki izvršujejo sredstva EU – ampak to boste sami videli, ko boste prebrali njihove odgovore. V končni oceni, ki jo je pripravilo Sodišče, so upoštevane vse relevantne informacije, ki jih je Sodišče prejelo v okviru tega obsežnega razčiščevalnega postopka.

Sodišče je kot vsako leto revidiralo konsolidirani zaključni račun EU za leto 2018. Ta po mnenju Sodišča v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja finančni položaj EU, nanj pa ni vplivala pomembno napačna navedba. Sodišče je ugotovilo, da si je Komisija še naprej prizadevala za okrepitev svojih procesov za izračun obveznosti za zasluge zaposlenih (za uslužbence EU), kar je področje, ki ga bo Sodišče še naprej pregledovalo.

Drugič, za prihodke v proračun EU Sodišče ni odkrilo pomembne stopnje napake.

- o Sodišče je preučilo sisteme Komisije za zagotavljanje tega, da se različni viri pravilno izračunajo, zberejo in da se o njih poroča, pa tudi več nalogov Komisije za izterjavo in nacionalne sisteme. Sodišče je v vseh treh obiskanih državah članicah (Španiji, Italiji in Franciji) ugotovilo slabosti pri upravljanju ugotovljenih dajatev, ki jih je še treba pobrati.
- o Sodišče je ugotovilo tudi, da inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih izvaja Komisija, niso bili dovolj podkrepjeni s strukturirano in dokumentirano oceno tveganja. Komisija npr. držav članic ne razvršča po ravni tveganja, zato ne moremo z gotovostjo trditi, da so bili inšpekcijski pregledi ustrezno osredotočeni na področja z največjim tveganjem za pobiranje lastnih sredstev za proračun EU.
- o Sodišče je ugotovilo tudi, da je Komisija hitro izrekla splošni pridržek v zvezi s podatki o BND, ki so bili uporabljeni za izračun prispevka Francije, ker podatki niso bili dovolj kakovostni. Poleg tega se je že tretje leto zapored odločila za izrek pridržka v zvezi s carinskimi dajatvami, ki jih Združeno kraljestvo pobira za uvoz s Kitajske.

Tretjič, Sodišče je za odhodke – in to je tradicionalen poudarek izjave Sodišča o zanesljivosti – stopnjo napake ocenilo na 2,6 %¹. To pomeni, da po mnenju Sodišča 2,6 % plačil iz proračuna EU ne bi smelo biti izplačanih, ker niso bila porabljena v skladu s pravili EU. Toda iz te splošne ocene ni razvidno pomembno razlikovanje: način izplačevanja sredstev EU močno vpliva na tveganje napake.

Za odhodke, za katere veljajo kompleksna pravila in ki pomenijo približno polovico proračuna EU², je Sodišče stopnjo napake ocenilo na 4,5 %, kar je relativno visoko. Ti odhodki so večinoma plačila, ki temeljijo na povračilih, za katere morajo upravičenci predložiti zahtevke za povračilo nastalih upravičenih stroškov, in sicer npr. za raziskovalne projekte, projekte v zvezi z zaposlovanjem, projekte na področju regionalnega razvoja in razvoja podeželja ter razvojne projekte v državah nečlanicah EU.

Za razliko od tega pa je pri odhodkih, za katere veljajo enostavnejša pravila, tveganje napake manjše. To so večinoma plačila na podlagi pravic, pri katerih upravičenci plačilo prejmejo, če izpolnjujejo neka merila. Te vrste odhodkov so npr. neposredna pomoč za kmete, upravnimi odhodki, študijske štipendije ali proračunska podpora za države nečlanice EU. Z drugimi besedami, v približno 50 % revidirane populacije ni pomembnih napak.

Zato je Sodišče za odhodke že tretje leto zapored dalo mnenje s pridržkom, kar pomeni „dobro, ampak ...“. Po mnenju Sodišča je to spodbuden znak za to, da so Komisija in države članice ohranile napredek, ki ga je Sodišče ugotovilo v prejšnjih dveh letih. Revizorji Sodišča so na področjih z nizkim tveganjem prišli do pozitivnih ugotovitev, vendar na

¹ Spodnja meja napake: 1,8 %, ocenjena stopnja napake: 2,6 %, zgornja meja napake: 3,4 %. Letno poročilo, poglavje 1.15.

² 50,6 %.

področjih z visokim tveganjem še vedno obstajajo resne zadeve, ki jih je še treba obravnavati – več o tem vam povem malo kasneje.

Sodišče želi na podlagi svoje večletne strategije svojo izjavo o zanesljivosti pripravljati na podlagi pristopa potrjevanja, kar pomeni, da namerava v prihodnosti dajati zagotovilo o izjavi posloводства Komisije, ki temelji na pregledih, ki jih izvaja Komisija, v primeru deljenega upravljanja pa tudi na pregledih na nacionalni ravni. Prepričan sem, da si bomo utrli pot, če bomo naredili konkretne korake, sprva morda le skromne, za doseg tega praktičnega cilja, da se bomo lahko zanesli na delo, ki so ga pred nami že opravili drugi.

V letnem poročilu boste videli, da je Sodišče pogosto kritično do mnogih pregledov, ki jih izvedejo države članice in Komisija (pri revidiranju odhodkov na področju kohezije na nacionalni ravni npr. sodeluje približno 126 različnih organov). Zato je pogosto težko uporabiti rezultate tega dela in se še bolj zanašati nanje. Vendar moram poudariti, da so revizorji Sodišča tudi na ključnem področju kohezije ugotovili več izboljšav in dobrih praks. Poleg tega je treba priznati, da si Komisija znatno prizadeva za dodatno izboljšanje dela različnih nacionalnih in certifikacijskih organov.

Sodišče zato še naprej sodeluje s Komisijo, da bi vzpostavila pogoje, ki so potrebni za prehod na pristop potrjevanja. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil komisarju Oettingerju za njegovo podporo, veselim pa se tudi sodelovanja z njegovim naslednikom.

Dragi člani, zdaj pa bi se rad posvetil različnim področjem in poudaril ključne ugotovitve Sodišča.

Za razdelek večletnega finančnega okvira Konkurenčnost je Sodišče našlo bistveno manj napak kot lani (2 %). Neupravičeni stroški dela so še vedno glavni vir napak na področju raziskav. Sodišče je opazilo tudi, da je kljub prizadevanjem Komisije pri zagonskih podjetjih in MSP verjetnost napake večja kot pri drugih, morda bolj izkušenih ali večjih upravičencih. V Združenem kraljestvu je npr. revidiralo eno MSP, ki je izvedlo svoj prvi projekt EU in skupaj prijavilo 1,1 milijona EUR stroškov. Do tretjine vrednosti postavk, ki jih je revidiralo Sodišče, je vsebovalo pomembne napake. Sodišče je ugotovilo tudi, da pregledi niso bili uspešni v zvezi s stroški velike raziskovane infrastrukture – v dveh od treh revidiranih primerov je kljub obsežnim predhodnim preverjanjem, ki jih je izvedla Komisija, našlo veliko previsoko navedene stroške v zahtevkih za povračilo (75 000 EUR in 130 000 EUR). Kot je Sodišče poudarilo v svojem mnenju o zakonodaji, ki vam ga je poslalo lani, meni, da obstaja velik potencial za poenostavitev evropskih raziskovalnih programov. Po mnenju Sodišča so v predlogu Komisije za nov program Obzorje Evropa za obdobje 2021–2027 obravnavani vsaj nekateri viri napak, ki jih je odkrilo med svojimi revizijami. To zakonodajo morata zdaj dokončati Parlament in Svet. Revizorji Sodišča so vam na voljo, če boste med pogajanjem potrebovali dodatno strokovno pomoč.

Na področju ekonomske in socialne kohezije je Sodišče ocenilo pomembno stopnjo napake (5 %). Število odkritih napak in njihov učinek kažeta, da še naprej obstajajo slabosti v zvezi s pravilnostjo odhodkov, ki jih prijavijo nacionalni organi upravljanja. Neupravičeni odhodki za projekte so bili ključni problem, ki so ga nekatere države še povečale, saj so poleg že tako kompleksnih pogojev EU uvedle dodatne nacionalne pogoje (čezmernost). Tudi javno naročanje je sporno, če npr. javni organ naročilo za zagotavljanje storitev odda brez javnega razpisa.

Sodišče je za področje naravnih virov ocenilo, da stopnja napake znaša 2,4 %, kar je kombinacija neupravičenih prijavljenih stroškov, netočnih informacij o površinah ali živalih, problemov pri javnem naročanju in administrativnih napak. Neposredna plačila kot celota (ki pomenijo 72 % porabe na tem področju) pa so bila brez pomembne napake. To je dobra novica in Sodišče je ugotovilo, da je k preprečevanju in zmanjševanju napak bistveno prispevalo več dejavnikov: identifikacijski sistem za zemljišča (LPIS), možnost spletnega oddajanja zahtevkov za kmete in predhodni navzkrižni pregledi vlog kmetov za pomoč. Pri drugih vrstah plačil so pravila kompleksnejša, kar povečuje tveganje napak. Sodišče je npr. revidiralo primer na Poljskem, pri katerem je več članov iste družine predložilo ločene vloge za podporo za izgradnjo svinjaka, vsi pa so trdili, da upravljajo neodvisne MSP. Skupaj pa ta MSP, ki so bila glede na revizijske ugotovitve v resnici družinsko podjetje, niso izpolnjevala pogojev za podporo za MSP.

Sodišče je na področju varnosti in državljanstva poudarilo pomanjkljivosti pri uporabi pravil javnega naročanja, pa tudi sistemske slabosti Sklada za azil in migracije ter Sklada za notranjo varnost, ki ju je revidiralo.

Kot veste, se v razdelku Evropa v svetu veliki zneski sredstev EU porabljajo preko mednarodnih organizacij. Toda Sodišče je imelo tudi letos težave pri pravočasnem pridobivanju bistvenih dokazil za tri transakcije, ki sta jih je izvrševala UNICEF in Svetovni program za hrano. Po mnenju Sodišča je slabo sodelovanje mednarodnih organizacij v zvezi s posredovanjem dokumentov in informacij, ki so potrebni za njegovo delo, nesprejemljivo. Zato sem hvaležen, da je Komisija sprejela priporočilo Sodišča in bo uvedla sistem takojšnjih stikov za mednarodne organizacije. Revizorji Sodišča so našli tudi več primerov neupravičenih odhodkov. Ti vključujejo npr. primer mednarodne organizacije, ki je EU zaračunala stroške za 31 letalskih vozovnic za srečanje uslužbencev na Jamajki. Jasno je, da je treba take neupravičene stroške izterjati.

In nazadnje, za razdelek večletnega finančnega okvira Uprava je Sodišče ocenilo, da stopnja napake ni bila pomembna. Vendar moram v zvezi s tem poudariti dvoje – prvič, Sodišče je ugotovilo več slabosti pri tem, kako je Komisija preverjala dodeljevanje družinskih dodatkov uslužbencem EU. In drugič, gospa predsednica, to je morda posebej zanimivo za Odbor za proračunski nadzor, Sodišče je ugotovilo bistvene slabosti v postopkih, ki sta jih organizirala Parlament in Komisija, ko sta okrepila varovanje svojih stavb po terorističnih napadih v zadnjih letih. Ugotovilo je, da je bilo v skladu z uporabljenimi okvirnimi pogodbami mogoče izvajanje del na podlagi ene same ponudbe izvajalca. Odkrilo je postopke s pogajanjem z enim samim kandidatom ali brez objave razpisa. Argument izredne nujnosti, ki bi bila potrebna za odstopanje od običajnih pravil javnega naročanja, po mnenju Sodišča v tem primeru ni bil umesten, saj je uvedba teh postopkov trajala več mesecev.

Gospo in gospodje,

preden zaključim, naj še povem, da si želi Sodišče nadaljevati sodelovanje z vami v Odboru za proračunski nadzor na vseh področjih. Na voljo vam bo tudi med novim postopkom podelitve razrešnice, ki smo ga ravno danes začeli, z veseljem pa bi vam predstavilo tudi katero koli svoje posebno poročilo, ki bi vas posebej zanimalo.

Letošnje letno poročilo ni tako, kot so bila prejšnja. Smo na prelomnici – začenja se novo zakonodajno obdobje, ena država članica izstopa iz EU, ostalih 27 pa je v zadnji fazi pogajanj o novem večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Revizijsko delo Sodišča, ki sem vam ga predstavil danes, dokazuje, da EU kljub temu, da je nerešenih še veliko problemov, konsistentno že tretje leto zapored izpolnjuje visoke standarde odgovornosti in transparentnosti pri porabi javnih sredstev. Vendar zdaj ni pravi trenutek za samohvalo. Sodišče pričakuje, da bodo nova Komisija in države članice ta prizadevanja nadaljevale in nadgradile. Sodišče se zanaša na vas, da boste to uresničili.

Hvala za vašo pozornost. Kot ponavadi bova s kolegom Lazarouom z veseljem odgovorila na morebitna vprašanja ali pripombe.